

انسانی حقوق دا عالمی منشور

پہلی گالہ

حفاظت تے ودھارے دا جمنڈا اچار کمَن دا زادہ کیتا ہوے ۔ جیمیزا اقوام متحدہ دے منشور دا حصہ ہے ۔ ایندے وچ انسانی عزت تے و قار، جیادی انسانی حقوق، عزت نفس اتے لوکاں دے یقین دا اقرار کیتا گئے ۔ کوں انسانی حقوق دا عالمی منشور منظور کرتے ایند اعام اعلان کیتا ۔ اگلے صفیاں تے اقوام متحدہ، چورٹی اعلیٰ پٹی پیش ڈیکٹیوین 1948۔

منشور اچ اقوام متحدہ نے صاف تے سادہ لفظاں اچ حقوق ڈساڈتن ۔ جنباں وچ ہر کوئی برابر داشر یک ہے ۔ خاص طور تے سکولان تے ڈو جھے تعلیمی اداریاں وچ ایکوں پڑھ کے سنزایا ونجے ۔ ایندی تفصیلات کھول تے ڈسائی ونجن تے این سلسلے وچ سیاسی جیاداں تے کہیں ملک نال کوئی فرق ناں کیتا ونجے ۔ اے حقوق تہاڈی ملکیت ہن تے انہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کرو ۔ آپتے تے ڈوجھیاں کیتے انہاں حقوق دے بچنو تے ودھارے وچ اساڈ اہم وٹائو ۔

تمہید تے عبارت

کیوں جو ہر انسان دی ذاتی عزت تے انساناں دے ہکو چئے تے نہ مکئ وا لے حقوق کوں متزاں دنیا وچ زادی، انصاف تے امن دی جیاد ہے ۔ ی خواہش رہی ہے جو دنیا ایہو جئی بنڑ ونجے جیندے وچ ہر انسان کوں آپنی گال آکھن تے آپتے عقیدے تے قائم رہوَن دی زادی ہووے ۔ کوئی ڈر خوف نہ ہووے اتے لوندیاں ضرور تاں وی پوری تمہندیاں رہوں ۔ کیوں جو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کوں بغاوت تے مجبور تمہیوں کنوں بچاؤن کیتے ضروری ہے جو قنون دی بالاد ستی دے ذریعے انسانی حقوق دا بچنو کیتا و بچے کیوں جواے ضروری ہے جو قوماں تے ملکاں دے درمیان دوستانہ تعلقات کوں ودھایا ونجے ۔ انسانی عزت تے وقار، عزت نفس اتے مردان تے عورتان دے ہکو جئے حقوق اُتے آپتے یقین دا اقرار کیتے اتے زیادہ زادی دے محول وچ وسیب دی ترقی تے چنگے معیار زندگی دے ودھارے دا زادہ ظاہر کیتے ۔ کیوں جو ر کن ملکاں نے اے دی وعدہ کیتے جو اقوام متحدہ دے تعاون نال پوری دنیا وچ انسانی حقوق منویسن تے جیادی زادیاں ڈویسن ۔ کیوں جو انہاں و عدیاں کوں پورا کرئ کیتے ضروری ہے جو اساں حقوق تے زادیاں کو سمجھوں ۔ ہیں کیتے ة ۔

جنرل اسمبلی اعلان کریندی ہے جو

یندے ہوے تعلیم تے تدریں دے ذریعے حقوق تے زادیاں دا احترام پیدا کرے اتے قومی تے بین الا قوامی کار گزاری دے ذریعے رکن ملکاں تے انہاں دے ماتحت علا قیاں وچ انہاں کوں منولون دیاں کوششاں کرے ۔ دفعہ ۱

سارے انسان زادا تے حقوق تے عزت دے اعتبار نال ہکو جنے پیدا تمہندن ۔ قدرت ولوں انہاں کوں عقل تے سمجھ عطا تمہندی اے ۔ ہیں کیتے ہک ڈوجھے نال بہریی داسلوک کرنا چاہی دا اے ۔ دفعہ ۲

ہر شخص نسل، رنگ، جنس، زبان، مذہب، سیاسی، قومی تے سماجی گانڈھے، جائداد، جم پل اتے ڈو جمی حیثیت کنوں قطع نظر انہاں سارے حقوق تے زادیاں دا حقدار ہے جتھماں داڈ کر اعلان وچ کیتا گئے ۔ اوندے ملک دی سیاسی، علاقائی یا بین الا قوامی حیثیت دی جیاد تے کوئی فرق نہ کیتا ویسی ۔ چا ہے اوندا ملک یا علاقہ زادیاں تو لیتی ہووے، غیر خود مختاریا خود مختاری دی ڈو جمی حدود دا پابند ہووے ۔ دفعہ ۳

ہر شخص کوں آپنی جان، زادی تے ذاتی بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۴ کوئی شخص ہانہایا ہا نہی بنڑا کے نہ رکھیا ویسی ۔ ہر قسم دی غلامی یا ہا تمہیاں دے کاروبار تے پابندی ہو سی ۔

دفعہ ۵ کہیں شخص تے ظلم یا او کوں ماریا کتیا نہ ویسی ۔ ناں اوندی بے عزتی کیتی ویسی تے ناں ہی لوکوں سزاڈتی ویسی ۔

دفعہ ۶ ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو ہر جاتے قنون اوندی شخصیت کوں مٹے ۔

دفعہ ۷ سب برابر ہن تے کہیں فرق دے بغیر قنون دے ہکوچئیں بچنو دے حق دار ہن ۔ این اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و نجن یا فرق واسطے اہلارے و بچن دی صورت اچ سارے ہکو جئے بچنو دا حق رکھیندن ۔

دفعہ ۸ ہر شخص کوں انہاں کماں دے خلاف قنونی چارہ جوئی دا پورا حق حاصل ہے جنہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے ہوئے اوندے حقوق ختم تمہندے ہوں ۔

دفعہ ۹ کہیں شخص کوں غیر قنونی طریقے نال نہ گرفتار کیتا ویسی نہ حراست وچ رکھا ویسی تے نہ ہی ملک توں باہر کڈھیا ویسی ۔

دفعہ ۱۰ ہر شخص کوں ہکو جیاں حق حاصل ہے جو اوندے حقوق تے فرائض دا تعین یا اوندے خلاف کہیں فوجداری مقدمے دی سماعت زاد تے غیر جانبدار عدالت دے کھلے اجلاس وچ انصاف نال کیتی ونجے ۔

دفعہ ۱۱ مقدمہ قائم تمہیوے اوں توڑیں بے گناہ سمجھے ونجن دا احقدار ہے جین توڑیں لوندے خلاف کھلی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ جمیسی اتے لوکوں آپنی صفائی پیش کرن دا اپورا موقع نہ ڈتا ویسی ۔ کہیں شخص کوں، ایہو جنے کم یا غلطی دی جیاد تے، جیمیزا کرئ ویلے ملکی یا بین الا قوامی قنون وچ جرم شمار نہ تمہند اہا، کہیں جرم وچ پکڑ یا نہ ویسی ۔

دفعہ ۱۲ یچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی ویسی تے نہ ای کہیں دی عزت یا نیک نامی تے حملہ کیتا ویسی ۔ ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو قنون ایہو جئی مد اخلت یا حملے کمزن لوکوں محفوظ رکھے ۔

دفعہ ۱۳ ہر شخص کوں زادی نال آپتے ملک وچ ہر جا تے اُون ونجن اتے رہوں داحق حاصل ہے ۔ ہر شخص کوں آپتے ملک سمیت ہر ملک کوں چھوڑن اتے آپتے ملک واپس و نچن دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۱۴

ہر کہیں کوں ظلم تے زیادتی کنوں بچن کیتے تے ڈو جمے ملکاں وچ پناہ حاصل کرن اتے اوندے کنوں فائدے چاؤن دا حق حاصل ہے ۔
حق انہاں عدالتی کارروائیاں کنوں بچن کیتے استعمال نہیں کیتا ونج سگیند اجیڑیاں غیر سیاسی جرائم یا ایہو جئے کماں دی وجہ نال کیتیاں ویندن جمیڑے اقوام متحدہ دے مقاصد تے اصولاں دے خلاف ہین ۔
دفعہ ۱۵

ہر شخص کوں قومیت دا حق حاصل ہے ۔
کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کنوں محر و م نہ رکھیا ویسی اتے نہ ای کہیں کوں قومیت تبدیل کرن دا حق ڈیون کنوں انکار کیتا ویسی ۔

دفعہ ۱۶
مراں تے عورتاں کوں نسل، قومیت یا مذہب دی کہیں پابندی دے بغیر برنیجن تے گھر وساؤن دا پورا حق حاصل ہے ۔ ڈوہاں کوں نکاح، پرنیوے دی زندگی اتے طلاق دے معاملے وچ ہکو جئے حقوق حاصل ہن ۔
شادی ہک ڈوجھے دی مکمل رضا مندی نال تھیونری چاہی دی اے ۔
کنبہ، وسیب دی فطری تے جیادی اکائی ہے اتے وسیب تے ریاست لوکوں تحفظ ڈیون دے ذمہ دار ہن ۔

دفعہ ۱۷
ہر انسان کوں کلہا پاڈ وجمیاں نال مل کے جائد اور کھن دا حق حاصل ہے ۔
کہیں شخص کوں زیردستی اوندی جائد او کنوں محر و م نہ رکھیا ویسی ۔

دفعہ ۱۸
مطابق بندہ ژادی نال آپنے مذہب یا عقیدے کوں تبدیل کر سگدے اتے کلہا پاڈ و جہیاں نال مل کے سر عام یا کلبی جاتے، آپنے مذہب یا عقیدے دی تبلیغ، عبادت اتے مذہبی رسماں ژادی نال ادا کر سگدے ۔
دفعہ ۱۹

اتے رئے ڈیون دا حق حاصل ہے ۔ ایندے مطابق انسان ژادی نال رائے قائم کر سگدے تے کہیں ذریئے نال کہیں ملک توں علم تے نظریات حاصل کر سگدے تے ہر جاتیں آپنے نظریات تے خیالات پجا سکدے ۔
دفعہ ۲۰
ہر شخص کوں پرا من طریقے نال میل ملاپ اتے کھ کرن تے ٹو لے بناوٹن احق حاصل ہے ۔
کہیں شخص کوں کہیں ٹو لے وچ شامل تھیون کیتے مجبور نہیں کیتا ونج سگدا ۔

دفعہ ۲۱
ہر شخص کوں آپنے ملک دی حکومت وچ براہ راست یا ژادی نال چنے ہوئے نمائندیاں دے ذریئے حصہ گھنن دا حق حاصل ہے ۔
ہر شخص کوں آپنے ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرن داہکو جیاں حق حاصل ہے ۔
اد ہو سی ۔ این صلاح دا اظہار، معیاد پوری تھیون تے اصلی انتخابات دے ذریعے کیتا ویسی ۔ انتخابات وچ ہر کہیں کوں ووٹ پاؤن داہکو جیاں موقع ڈتا ویسی اتے ووٹنگ ژادی نال تے حفیہ انداز وچ تھیسے ۔

دفعہ ۲۲
، وسائل دے مطابق اتے قومی کو شش تے بین الا قوامی تعاون نال ایہو جئے اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیمیزے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کیتے ضروری ہن ۔
دفعہ ۲۳

ہر شخص کوں کم کار تے ژادی نال روزی زرگار کرن، کم دا منصفانہ تے سازگار ماحول اتے بے روزگاری دے خلاف بچنو دا حق حاصل ہے ۔
ہر شخص کوں کہیں فرق دے بغیر ہکو جئے کم دے کیتے ہکو جئے معاوضے دا حق حاصل ہے ۔
خص منصفانہ تے مناسب معاوضے دا حق رکھیندے ۔ جیمیزے الوندے تے لونڈے ہال بچیاں کیتے عزت دی حیاتی دا ضامن ہووے اتے اوندے وچ ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے بے ذریاں و لوادھا کیتا ونجے ۔
ہر شخص کوں فائندیاں دے بچنو کیتے تجارتی ٹو لے بنڑ اوٹ تے انہاں وچ شامل تھیون دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۴
ہر شخص کوں رام تے دل وند لاوٹن دا حق حاصل ہے ۔ ایندے وچ کم دے مناسب اوقات اتے تنخواہ دے نال چھٹیاں دی سہو لتاں شامل ہن ۔

دفعہ ۲۵
ے اتے و سیب دیاں ڈوجھیاں سہو لتاں ملٹیاں چاہی دیاں ہن اتے بے زرگاری، بیماری، معزوری، رنڈیا، بڈھیپایا وس کنوں باہر ایہو جئے حالات دے خلاف جنہاں وچ زرگار چھٹ و نچے، بچنو دا حق حاصل ہے ۔
ہال تے اوندی ما ڈوہیں خاص ڈیکھ بھال تے امداد دے حق دار ہین ۔ سارے ہالاں کوں بھانویں او شادی کنوں پہلے جمے ہوون یا شادی دے بعد، و سیب دے ہکو جئے بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۶
ے منڈھلا دے مرجیاں کنوں مفت ہووٹی چاہی دی اے ۔ فنی تے پیشہ ورانہ تعلیم وسی سہولت سب کیتے ہووے اتے عالی تعلیم دی سہولت دی لیاقت دسی جیاد تے سب کیتے ہکو جئی ہووٹی چاہی دی اے ۔
نوق تے جیادی ژادیاں دا احترام ہوسی ۔ ایہہ ساریاں قوماں اتے نسلی یا مذہبی گروپاں دے وچ، مفاہمت دو سنی تے رواداری کوں ودھیسے اتے امن قائم رکھن کیتے اقوام متحدہ دی سر گرمیاں دا اگوائ کرہیسی ۔
والدین کوں این گال دا حق حاصل ہے جو او آپنے ہالاں کوں اپنی مرضی دے مطابق تعلیم ڈیوا سگدن ۔

دفعہ ۲۷
ہر شخص کوں وسیب دی ثقافتی زندگی وچ ژادی نال شامل تھیون، اوندے کنوں مزہ گھن اتے سائنس دی ترقی تے اوندیاں سہولتاں کنوں فائدے چاؤن دا حق حاصل ہے ۔
ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو اوندے انہاں اخلاقی تے مادی فائندیاں دا بچنو کیتا ونجے جمیڑے اوندی سا ئنس ایجاد یا ادلمی یا فنکار لنہ تخلیق دی وجہ نال لوکوں ملدن ۔

دفعہ ۲۸
ہر شخص ایہوجئیں سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تھیون دا حقدار ہے جیندے وچ این اعلان دے مطابق حقوق تے ژادیاں ڈتیاں ویندیاں ہوون ۔

دفعہ ۲۹
ہر شخص تے وسیب دیاں ذمہ داریاں دی ہوندن جیندے وچ اوندی شخصیت کوں ژادی نال مکمل ترقی ملدی ہے ۔

شخص انہاں پابندیاں دا خیال رکھیں جیہڑیاں ہیاں دے حقوق تے زادیاں دے بچئو کیتے اتے جمہوری وسیب وچ اخلاق تے لوکاں دے امن تے بھلائی دے تقاضے پورے کرن کیتے قنون دی طر فوں لائے ویدن ۔
ایہ حقوق تے زادیاں کہیں صورت وچ اقوام متحدہ دے مقصدان تے اصولان دے خلاف نئیں ڈتیاں ونج سگدیاں ۔

دفعہ ۳۰
ایں اعلان دی کہیں گالہ دا ایہ مطلب نئیں گدا ونج سگدا جو ایندے ذریعے کہیں ملک، گروپ یا شخص کوں ڈو جمیاں دے حقوق تے زادیاں دی خلاف ورزی کرن کیتے کوئی کار گزاری دا حق حاصل تھی گے ۔